

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 176/2012-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 4. apríla 2012 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. D. A., B., zastúpeného advokátkou JUDr. E. B., B., ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2 a čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky a porušenie práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 93/2010 a jeho rozsudkom z 3. decembra 2010 a postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Co 174/2011 a jeho rozsudkom z 5. mája 2011, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. D. A. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 22. augusta 2011 faxom a 24. augusta 2011 poštou doručená sťažnosť Ing. D. A., B. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátkou JUDr. E. B., B., ktorou namieta porušenie

základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2 a čl. 152 ods. 4 ústavy a porušenie práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 93/2010 a jeho rozsudkom z 3. decembra 2010 a postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Co 174/2011 a jeho rozsudkom z 5. mája 2011.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ sa žalobou podanou okresnému súdu 26. júla 2001 domáhal náhrady škody voči obchodnej spoločnosti R., s. r. o. (ďalej aj „žalovaný“), ku ktorej došlo počas vykonávania stavebných prác uvedenou spoločnosťou v dôsledku opakovaného zatečenia pri atmosférických zrážkach. O žalobe rozhodol okresný súd rozsudkom č. k. 16 C/103/2001-384 z 18. januára 2001 tak, že zaviazal obchodnú spoločnosť R., s. r. o., uhradiť sťažovateľovi sumu 494 985 Sk s úrokom z omeškania. V konaní vystupoval ako vedľajší účastník na strane žalovaného Č., a. s., ktorého právnym nástupcom je G., a. s., z dôvodu, že žalovaný uzavrel s vedľajším účastníkom poistenie zodpovednosti za škodu.

„Napriek tomu, že rozsudok Okresného súdu Bratislava I. ... sp. zn. 16 C 103/2001-384 zo dňa 18. 01. 2007... nadobudol právoplatnosť aj vykonateľnosť poisťovňa ani právny predchodca odporcu do dnešného dňa neposkytol sťažovateľovi ako poškodenému náhradu plnenia, ktoré sa zaviazal poskytnúť v mene poisteného spoločnosti R., s. r. o. vyššie uvedenou poisťovňou zmluvou.

Sťažovateľ podal dňa 28. 04. 2010 žalobu..., ktorou sa domáhal, aby súd určil, že poisťovateľ je povinný plniť za spoločnosť R. s. r. o. (poisteného), lebo mu to vyplýva z ustanovenia § 822 Občianskeho zákonníka... Je len logické, že podľa § 823 OZ platí všeobecná zásada, že náhradu platí poisťiteľ poškodenému. Sleduje sa tým ochrana poškodeného. Pretože zodpovednosť spoločnosti R. s. r. o. bola preukázaná, a bola určená i výška škody, za ktorú táto spoločnosť zodpovedá, určovacia žaloba bola legitímny spôsob ako sa sťažovateľ mohol od poisťovateľa domáhať náhrady, keďže samotná spoločnosť R, s. r. o. bola insolventná.“

Návrh sťažovateľa z 28. apríla 2010 okresný súd rozsudkom č. k. 5 C 93/2010-103 z 3. decembra 2010 zamietol. Sťažovateľ podal proti tomuto rozsudku odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd rozsudkom č. k. 3 Co 174/2011-140 tak, že rozsudok okresného súdu potvrdil.

Sťažovateľ tvrdí, že týmto postupom okresného súdu a krajského súdu v namietaných konaniach a ich rozsudkami bolo porušené jeho základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Svoje tvrdenie odôvodňuje takto:

«Týmto postupom porušovateľ v 1. rade odňal sťažovateľovi právo na súdnu ochranu, pretože ak podľa ustanovenia § 822 a 823 Občianskeho zákonníka vzniká poisťovateľovi povinnosť, aby v prípade poistnej udalosti vyplatil náhradu, za ktorú poistený zodpovedá, tak musí existovať právny spôsob na to, aby sa poškodený - sťažovateľ mohol domôcť náhrady aj voči poisťovateľovi. Za situácie, že priamy nárok poškodeného - sťažovateľa voči poisťovateľovi neexistuje, je potom možný len taký postup ako zvolil sťažovateľ, t. j. že sa v prvom rade súdnou cestou rozhodlo o tom kto a v akom rozsahu zodpovedá za škodu a keď sa o tomto právoplatne rozhodlo, voči vedľajšiemu účastníkovi sa domáhal splnenia povinnosti, ktorá vedľajšiemu účastníkovi vyplýva z ustanovení § 822 a 823 OZ...

Tým, že porušovatelia zamietli návrh s odôvodnením údajnej neexistencie právneho záujmu ako aj tým, že porušovatelia dospeli k záveru, že žalobou o určenie sa nie je možné domáhať splnenia povinnosti, ktorá poisťiteľovi vyplýva z ustanovenia § 823 OZ pre neexistenciu priameho nároku, pochybili a hlavne zmarili sťažovateľovi jeho ústavné právo na súdnu ochranu, čo je v tomto prípade o to kurióznejšie, že poisťiteľ poskytol po poistnej udalosti!!! zálohu na odstránenie škôd nie poškodeným, ale práve poistenému, ktorý škodu spôsobil. Takýmto znemožnením súdnej ochrany postupom súdu dochádza až ku komickej situácii, keď poškodenej osobe postupom súdu je zmarená možnosť domôcť sa náhrady a peniaze v sume 400.000,- Sk (poskytnutá záloha na odstránenie škôd škodcovi), ktoré patrili sťažovateľovi, „strovil“ práve ten, kto škodu spôsobil. ...

Takýto postup je nielen nesprávny, nelogický a iracionálny, ale ide o postup a rozhodovanie porušovateľov, ktorý vyvoláva nielen u sťažovateľa pocit bezmocnosti, právnej neistoty, nemožnosti domôcť sa svojich práv súdnou cestou, nedôveru v súdny

system Slovenskej republiky, čím sa popiera základný princíp demokratického a právneho štátu upraveného v čl. 1 ods. 1 Ústavy SR.

Porušovatelia neposkytli sťažovateľovi súdnu ochranu nielen tým, že nesledovali zámer zákonodarcu, ktorý uložil v ustanovení § 823 OZ povinnosť poisťovateľovi uhradiť poškodenému škodu, a tým zabezpečiť, aby sa poškodený, ktorý nie je v právnom vzťahu s poisťovateľom, domohol súdnej ochrany, ale aj tým, že ustanovenia zákona v časti naliehavého právneho záujmu vyložili tak, že naliehavý právny záujem v podstate prichádza do úvahy iba vtedy, keď ide poskytnutie preventívnej ochrany a v časti pokiaľ sa domáhal žalobou, aby súd určil povinnosť poisťovateľovi plniť podľa ustanovenia § 80 písm. b/ O. s. p., podľa ktorého sa možno návrhom na začatie konania domáhať, aby sa rozhodlo o splnení povinnosti, ktorá vyplýva zo zákona, z právneho predpisu alebo z porušenia práva sa porušovatelia vôbec nevyjadrili, k veci nezaujali stanovisko a sťažovateľovi sa javí, že toto ustanovenie obaja porušovatelia obišli so zámerom zamietnuť žalobu, čím sťažovateľovi nesporne odňali možnosť konať pred súdom. Týmto postupom porušovateľov podľa názoru sťažovateľa došlo k odňatiu ústavného práva.

... sťažovateľ sa pokúšal i v exekučnom konaní vymôcť náhradu, keď svoj nárok oprel o ustanovenie § 37 a 41 exekučného poriadku. Ani v exekučnom konaní sa sťažovateľ nedomohol svojich práv, pretože súdy odôvodnili svoje zamietavé stanovisko tým, že povinní môže byť len ten, kto je v rozhodnutí zaviazaný a iné osoby sú povinnými len vtedy, ak sú právnymi nástupcami týchto osôb...»

Na základe týchto skutočností sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd rozhodol nálezom:

„1. Práva sťažovateľa Ing. D. A. konaniami a rozhodnutiami porušovateľov v 1. a 2. rade... a to právo... podľa č. 46 ods. 1 Ústavy SR... právo... podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv... v dôsledku porušení vyplývajúcich z čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 46 ods. 1, čl. 152 ods. 4 boli porušené.

2. Ústavný súd SR zrušuje rozhodnutie Okresného súdu Bratislava I. sp. zn. 5C 93/2010-103 zo dňa 3. 12. 2010 a rozhodnutie Krajského súdu Bratislava sp. zn. 3Co 174/2011-140 zo dňa 05. 05. 2011 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

3. Ústavný súd SR priznáva sťažovateľovi Ing. D. A. finančné zadost'učinenie vo výške 10.000 Eur.

4. Porušovatelia v 1. a 2. rade sú povinní spoločne a nerozdielne uhradiť sťažovateľovi trovy konania vo výške 314,18 Eur... k rukám právnej zástupkyne sťažovateľa JUDr. E. B.“

Sťažovateľ sa primeraného finančného zadost'učinenia domáha „v dôsledku mnohých porušení povinností porušovateľov, nezákonných postupov a chybných rozhodnutí. Sťažovateľovi nemožnosťou domôcť sa náhrady vznikla majetková ujma, keď po celú dobu vedenia súdnych sporov 10 rokov nemôže sa domôcť náhrady, ktorá mu na základe právoplatného rozhodnutia patrí a ten, ktorý zo zákona má povinnosť za škodcu hrať, sa svojej povinnosti vyhýba a núti sťažovateľa vynakladať ďalšie finančné prostriedky na ochranu svojich práv. ... Rovnako sťažovateľovi vzniká nemajetková ujma, ktorú odôvodňuje aj vyvolaným pocitom krivdy, neistoty, nerovnakého postavenia a zaobchádzania, vyvolávaním pocitu bezmocnosti umocňovaného tým, že nielen nemôže vymôcť náhradu, ktorá mu zjavne patrí, ale že je zo strany súdov zosmiešňovaný tým, že musí práve on vynakladať finančné prostriedky, pre tých, ktorí sú zo zákona povinní škodu mu uhradiť.“

II.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd

návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

1. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2 a čl. 152 ods. 4 ústavy a porušeniu práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 93/2010 a jeho rozsudkom z 3. decembra 2010

Právomoc ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach fyzických osôb a právnických osôb podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je subsidiárna. Zmysel a účel zásady subsidiarity vyplýva aj z toho, že ochrana ústavnosti nie je a ani z povahy veci nemôže byť iba úlohou ústavného súdu, ale je takisto úlohou všetkých orgánov verejnej moci, v tom rámci predovšetkým všeobecného súdnictva. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti inštitucionálny mechanizmus, ktorý nastupuje až v prípade zlyhania všetkých ostatných do úvahy prichádzajúcich orgánov verejnej moci.

K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, porušeniu čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2 a čl. 152 ods. 4 ústavy a porušeniu práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 93/2010 a jeho rozsudkom z 3. decembra 2010 ústavný súd poukazuje na princíp subsidiarity ustanovený v čl. 127 ods. 1 ústavy (premietnutý aj do § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde), z ktorého vyplýva, že právomoc ústavného súdu je daná iba vtedy, ak o ochrane základných práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Ústavný súd preto konštatuje, že nemá právomoc preskúmať

napadnutý postup okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 93/2010 a jeho rozsudok z 3. decembra 2010, pretože ich preskúmal na základe odvolania sťažovateľa podľa § 201 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) krajský súd.

V súvislosti s namietaným porušením základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, porušením čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2 a čl. 152 ods. 4 ústavy a porušením práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je preto z ústavného hľadiska pre ústavný súd podstatné a určujúce len preskúmanie postupu krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Co 174/2011 a jeho rozsudku z 5. mája 2011 (obdobne napr. m. m. III. ÚS 135/04, IV. ÚS 405/04, III. ÚS 133/05). Z uvedeného dôvodu ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

2. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2 a čl. 152 ods. 4 ústavy a porušeniu práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Co 174/2011 a jeho rozsudkom z 5. mája 2011

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 71/97).

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená.

V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu za zjavne neopodstatnenú možno považovať sťažnosť vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98 tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03).

Podľa svojej konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Z tohto ústavného postavenia vyplýva, že úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05).

V nadväznosti na to nie je ústavný súd zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by ním vyvozené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02).

V sťažnosti sťažovateľ namietal predovšetkým porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v namietanom konaní a jeho rozsudkom z 5. mája 2011.

Krajský súd v odôvodnení namietaného rozsudku z 5. mája 2011 konštatoval, že okresný súd zistil správne skutkový stav, tento správne právne posúdil a svoje rozhodnutie riadne odôvodnil, preto rozsudok okresného súdu potvrdil. K odvolacím námietkam sťažovateľa uviedol:

„... určovacia žaloba podľa § 80 písm. c/ O. s. p. má preventívny charakter a má miesto jednak tam, kde jej pomocou možno eliminovať stav ohrozenia práva či neistoty v právnom vzťahu a k zodpovedajúcej náprave nemožno dospieť inak, jednak v prípadoch, v ktorých určovacia žaloba účinnejšie než iné právne prostriedky vystihuje obsah a povahu riešeného právneho vzťahu, takže jej prostredníctvom možno dosiahnuť úpravu, ktorá odstráni prípadné budúce spory medzi jeho účastníkmi (rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Cdo 137/96). V rozsudku sp. zn. 3 Cdo 146/03 Najvyšší súd SR uviedol, že ust. § 80 písm. c/ O. s. p. pripúšťa žalobu na určenie, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, len za podmienky, že na takomto určení je naliehavý právny záujem. Právny záujem, ktorý je podmienkou prípustnosti žaloby na určenie, musí byť naliehavý v tom zmysle, že žalobca v danom právnom vzťahu môže dosiahnuť odstránenie spornosti a ochranu práv a oprávnených záujmov práve len navrhovaným určením. Vo všeobecnosti platí, že ak žaloba na určenie neslúži potrebám života (buď sa nejde o neistú situáciu vôbec nedotýka, alebo ju nerieši - spornosť neodstraňuje), alebo ak má žalobca inú možnosť, ako odstrániť vzniknutú neistú situáciu právneho vzťahu účastníkov, nie je takáto žaloba účelná a procesne prípustná a treba ju zamietnuť. V rozsudku sp. zn. 4 Cdo 49/2003 Najvyšší súd uviedol, že naliehavý právny záujem podľa § 80 písm. c/ O. s. p. je daný vtedy, ak existuje aktuálny stav objektívnej právnej neistoty medzi žalobcom a žalovaným, ktorý je ohrozením žalobcovho právneho postavenia a ktorý nemožno iným právnym prostriedkom odstrániť.

V prejednávanej veci bolo zistené, že žalobcovi bola právoplatným a vykonateľným rozsudkom Okresného súdu Bratislava I z 18. 1. 2007 č. k. 16C 103/2001-384 priznaná suma 494.985,- Sk s prísl. z titulu náhrady škody. V uvedenom konaní vystupovala právna predchodkyňa žalovanej v procesnom postavení vedľajšieho účastníka a ako takej jej

nebolo možné uložiť povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu škody 494 985 Sk. Vedľajší účastník totiž nie je pasívne vecne legitimovaným subjektom v spore, t. j. nie je subjektom, ktorý je nositeľom hmotnoprávnej povinnosti, o ktorú v konaní ide. Jeho účasť v konaní je podmienená právnym záujmom na víťazstve účastníka, na strane ktorého v konaní vystupuje. Z tohto hľadiska medzi žalobcom a žalovanou neexistuje aktuálny stav objektívnej právnej neistoty, ktorý by bol ohrozením žalobcovho právneho postavenia.

Aj keby existoval naliehavý právny záujem na požadovanom určení, žalobe by nebolo možné vyhovieť. Nie je totiž možné určiť, že žalobca má právo na náhradu škody voči žalovanej, ktorá škodu nespôsobilá a so žalobcom nie je v žiadnom právnom vzťahu (v právnom vzťahu je k poistenému, ktorým bola spoločnosť R., spol. s r. o.). Z tohto dôvodu tiež nie je možné určiť, že žalovaná je povinná uhradiť žalobcovi škodu solidárne so spoločnosťou R., spol. s r. o. (ktorá navyše ani nie je účastníčkou tohto konania). V súvislosti s touto (druhou) časťou petitu žaloby odvolací súd dodáva, že sa nejedná o žalobu na plnenie podľa § 80 písm. b/ O. s. p. Ak by išlo o žalobu na plnenie, musela by byť formulovaná tak, že žalovaná je povinná zaplatiť žalobcovi konkrétnu peňažnú sumu.

Z uvedeného vyplýva, že napadnutý rozsudok je vecne správny a preto ho odvolací súd potvrdil podľa § 219 ods. 1 O. s. p.“

Pri preskúmaní namietaného rozsudku krajského súdu ústavný súd vychádzal zo svojho ustáleného právneho názoru, podľa ktorého odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového súdu a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08), pretože prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok. Tento právny názor zahŕňa aj požiadavku komplexného posudzovania všetkých rozhodnutí všeobecných súdov (tak prvostupňového, ako aj odvolacieho), ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania (IV. ÚS 350/09).

Ústavný súd preto preskúmal aj rozsudok okresného súdu č. k. 5 C 93/2010-103 z 3. decembra 2010, ktorým okresný súd návrh sťažovateľa podľa § 80 písm. c) OSP zamietol pre nedostatok naliehavého právneho záujmu. K tomuto právnomu záveru v odôvodnení svojho rozsudku okresný súd uviedol:

„S poukazom na obsah a výklad ustanovenia § 80c O. s. p., o tzv. určovacej žalobe a posúdením obsahu oboch petitov uvedených v návrhu na začatie konania, je súd toho názoru, že navrhovateľ sa domáha od súdu určenia práva, a to aj v prípade návrhu, v ktorom sa domáha určenia, že jeho nárok na náhradu škody na základe právoplatného a vykonateľného rozsudku, uvedeného v návrhu je povinný zaplatiť odporca, a to spoločne a nerozdielne s odporcom uvedeným v predmetnom rozsudku.

Podmienkou úspešného uplatnenia určovacieho návrhu podľa ustanovenia § 80 písm. c) O. s. p. je naliehavý právny záujem navrhovateľa na takom určení. Existencia naliehavého právneho záujmu pritom zaťažuje navrhovateľa. Preto základnou otázkou, ktorou sa musel súd v konaní zaoberať predtým, ako priročil k vecnému skúmaniu samotnej žaloby, bolo posúdenie naliehavosti právneho záujmu navrhovateľa na požadovanom určení.

Podľa ustálenej súdnej judikatúry je naliehavý právny záujem na požadovanom určení (či tu právo alebo právny vzťah je alebo nie je) daný vtedy, ak by bez takého určenia bolo právne postavenie žalobcu ohrozené alebo neisté a výrok rozhodnutia súdu by toto ohrozenie, neistotu alebo neurčitosť v jeho právnom postavení odstraňoval bez toho, aby ukladal splnenie nejakej povinnosti. Naliehavý právny záujem je daný tiež vtedy, ak medzi účastníkmi konania existuje stav objektívnej právnej neistoty, ktorý predstavuje ohrozenie právneho postavenia žalobcu a možno ho odstrániť práve rozhodnutím súdu podľa § 80 písm. c) O. s. p. Keďže určovacia žaloba má preventívnu povahu a jej účelom je poskytnutie ochrany právnomu postaveniu žalobcu skôr, než dôjde k porušeniu právneho vzťahu alebo práva, nie je opodstatnená tam, kde už k takému porušeniu právneho vzťahu alebo práva došlo. Ak už k takému porušeniu totiž došlo, a je teda možné žalovať na splnenie povinnosti, ktorá z porušenia práva vyplýva, nemá preventívna ochrana poskytovaná podľa § 80 písm. c) O. s. p. žiaden zmysel a význam (k tomu aj rozhodnutie NS SR, sp. zn. 4Cdo 49/2003). Určovacia žaloba má totiž slúžiť potrebám praktického života a nemôže viesť k zbytočnému rozmnožovaniu súdnych sporov.

V predmetnej veci sa navrhovateľ domáhal proti odporcovi určenia existencie jeho práva na výplatu náhrady škody priznanej mu právoplatným a vykonateľným rozhodnutím a zároveň žiadal určiť, že jeho priznaný právny nárok je povinný uhradiť odporca spoločne a nerozdielne s odporcom uvedenom v predmetnom rozhodnutí.

Pokiaľ navrhovateľ odôvodňoval podanie návrhu na určenie existencie práva vyššie uvedenými skutočnosťami, nepreukázal danosť naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení. V prvom rade treba uviesť, že danosť naliehavosti právneho záujmu navrhovateľa na požadovanom určení je v tomto prípade objektívne vylúčená, na základe tej skutočnosti, že právne postavenie navrhovateľa nie je ohrozené ani neisté, jeho právu, resp. právom chránenému záujmu bola v súdnom konaní zabezpečená účinná ochrana, navrhovateľ disponuje právoplatným a vykonateľným rozhodnutím, na podklade ktorého je vedené exekučné konanie a je možné predpokladať, že pohľadávka navrhovateľa bude do času nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia v tomto konaní uspokojená. Vychádzajúc z tejto úvahy sa potom uplatnenie práva navrhovateľom v tomto konaní javí ako absolútne neúčelné a niet dôvodu, pre poskytnutie opätovnej súdnej ochrany, pretože jeho právo na súdnu ochranu bolo realizované právoplatným a vykonateľným rozsudkom Okresného súdu Bratislava I, č. k. 16C103/2001-348 zo dňa 18. 01. 2007.

Podľa ustálenej súdnej judikatúry, ak súd zamietá žalobu o určenie, či tu právo alebo právny vzťah je, alebo nie je pre nedostatok naliehavého právneho záujmu je vylúčené, aby súd žalobu zároveň preskúmal z vecnej stránky.

Vychádzajúc z vyššie uvedených skutočností, súd návrh navrhovateľa zamietol. Súd sa nezaoberal vecným posudzovaním nároku navrhovateľa; k nemu by pristúpil dospejúc k záveru o danosti naliehavého právneho záujmu navrhovateľa podľa § 80 písm. c) O. s. p.“

Základom argumentácie sťažovateľa je jeho nesúhlas s právnym názorom krajského súdu ako odvolacieho súdu a okresného súdu ako súdu prvého stupňa. Sťažovateľ v sťažnosti namieta, že konajúce súdy posúdili jeho žalobu ako určovaciu žalobu podľa § 80 písm. c) OSP, a tiež nesúhlasí s výkladom podmienky naliehavého právneho záujmu podľa uvedeného ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku.

Z odôvodnenia rozsudku okresného súdu vyplýva, že okresný súd v prvom rade hodnotil charakter žaloby, ktorú podal sťažovateľ. Sťažovateľ v žalobe žiadal, aby okresný súd určil, že „existuje právo navrhovateľa na výplatu úhrady škody, ktorá bola priznaná rozsudkom Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 16 C/103/2001-384 zo dňa 18. 1. 2007“, a tiež aby určil, že „navrhovateľov nárok na náhradu škody na základe právoplatného

a vykonateľného rozsudku Okresného súdu Bratislava I... je povinný uhradiť odporca, a to spoločne a nerozdielne s odporcom zaviazaným v uvedených rozhodnutiach“. Krajský súd v spojení s okresným súdom vyhodnotil žalobu sťažovateľa ako žalobu o určenie, že je tu právo podľa § 80 písm. c) OSP. Následne konajúce súdy hodnotili, či existuje naliehavý právny záujem na uvedenom určení, teda či je splnená zákonná podmienka podľa § 80 písm. c) OSP. Na základe zisteného skutkového stavu konajúce súdy dospeli k záveru, že v uvedenej veci nie je daný naliehavý právny záujem na určení existencie uvedených práv. Tento právny záver odôvodnili s poukazom na doterajšiu súdnu prax, ktorá vymedzila obsah uvedenej zákonnej podmienky podľa § 80 písm. c) OSP. Konajúce súdy poukázali na to, že právne postavenie sťažovateľa nie je ohrozené, prípadne neisté. Právu, resp. právom chránenému záujmu sťažovateľa bola zabezpečená účinná súdna ochrana, ktorej výsledkom je právoplatné a vykonateľné rozhodnutie súdu, na podklade ktorého je vedené exekučné konanie. Konštatovali tiež, že uplatnenie práva sťažovateľa sa javí ako neúčelné, preto nie je dôvod poskytnúť opätovnú súdnu ochranu. Z uvedeného vyplýva, že konajúce súdy sa nestotožnili s argumentáciou sťažovateľa, podľa ktorej naliehavý právny záujem na uvedenom určení je daný z dôvodu, že sťažovateľ sa iným spôsobom nemôže domôcť svojho nároku voči odporcovi a poisťiteľovi.

Ústavný súd po preskúmaní odôvodnenia namietaného rozsudku krajského súdu a odôvodnenia rozsudku okresného súdu dospel k záveru, že krajský súd poukazujúc na odôvodnenie rozsudku okresného súdu odôvodnil svoj rozsudok ústavne akceptovateľným spôsobom, relevantné skutkové zistenia vyplývajú z vykonaných dôkazov, právne hodnotenie a právne závery sú logické a ústavný súd sa s nimi stotožňuje. Právne posúdenie veci je založené na primeranej aplikácii a výklade príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku, tento výklad je logický, zodpovedá zmyslu a účelu krajským súdom a okresným súdom uvedených ustanovení Občianskeho súdneho poriadku. Krajský súd s poukazom na rozsudok okresného súdu svoje závery primerane odôvodnil, nemožno ich teda považovať za zjavne neodôvodnené s tým, že nemajú znaky arbitrárnosti, teda svojvôle, preto sú tieto závery ústavne udržateľné.

V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoj právny názor, že skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom krajského súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Podľa názoru ústavného súdu predmetný právny výklad príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku [predovšetkým § 80 písm. b) a písm. c)] krajským súdom ako odvolacím súdom takéto nedostatky nevykazuje.

Z uvedených dôvodov je podľa názoru ústavného súdu táto časť sťažnosti sťažovateľa zjavne neopodstatnená pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom krajského súdu v namietanom konaní a jeho rozsudkom z 5. mája 2011 a namietaným porušením základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Z uvedeného dôvodu ústavný súd sťažnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj v tejto časti odmietol z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

Ústavný súd poukazuje na to, že rozsudok okresného súdu č. k. 16 C 103/2001-384 z 18. januára 2007 v spojení s uznesením krajského súdu č. k. 2 Co 238/2007-404 zo 17. októbra 2007 nebol spochybnený a je exekučným titulom na vymoženie pohľadávky sťažovateľa bez potreby určovacou žalobou rozhodnúť o jeho nároku, ktorý mu už bol právoplatne priznaný.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku stratilo opodstatnenie zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa uvedenými v sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. apríla 2012